

U POTRAZI ZA HITLEROVIM VOJNIM PLANOVIMA

Biblioteka
MOZAIK

Za izdavača
Bora Babić

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove publikacije, kao ni publikacija u celini, ne sme se reprodukovati, umnožavati, prešampavati niti u bilo kojoj drugoj formi i bilo kojim drugim sredstvom prenositi ili distribuirati bez prethodnog pismenog odobrenja izdavača.

Vladimir Vauhnik

U POTRAZI ZA
HITLEROVIM
VOJNIM PLANOVIMA

Tri godine
vojni ataše u Berlinu

Priredio
Vladimir Petrović

AKADEMSKA KNJIGA
NOVI SAD

PREDGOVOR

I¹

O Drugom svetskom ratu sigurno će biti napisano još puno knjiga jer gotovo da nije postojala ljudska delatnost u kojoj ovaj najveći svetski događaj nije izvršio revolucionarni uticaj. Kao što je pacijentu koji za dlaku izbegne smrt potreban duži oporavak da bi potpuno postao svestan izbegnute smrtno opasnosti, tako i čovečanstvo u početku neće biti prijemčivo za sećanja ove vrste. Posle teškog i smrtonosnog preokreta, čovečanstvo prvo mora da povрати sposobnost sagledavanja i pronalaženja svog mira kako bi moglo pravilno da razume ovu naizgled neizbežnu pojavu u ljudskoj svakodnevnici. Ali za sve ovo definitivno treba vremena, i samo se možemo nadati da nećemo videti sledeći veliki sukob.

Među radovima o Drugom svetskom ratu, pored rasprava čisto vojnonaučne prirode, na primer o tehničkom izvođenju masovnih operacija, pojaviće se i brojni zapisi posvećeni uglavnom ličnim sudovima, osećanjima ili iskustvima unutar ovog ili onog glavnog ili sporednog ratnog događaja. Moći ćemo da čitamo o novim iskustvima u izvođenju vazdušnih napada, o snabdevanju ogromnih borbenih jedini-

¹ Vladimir Vauhnik je ovaj predgovor knjizi ostavio u rukopisnoj zaostavštini. Prvi put je objavljen u okviru novog slovenačkog izdanja njegove memoarske knjige (Vladimir Vauhnik, *Na preži za Hitlerjevimi vojnim načrti. Tri leta vojaški ataše v Berlinu*, Ljubljana, 2018, str. 13–16), a u ovom izdanju donosi se u prevodu priređivača sa slovenačkog jezika. (Sve napomene u knjizi su priređivačeve.)

ca ili paralisanju podmorničkog ratovanja, baš kao i o suštini koncentracionih logora i njihovom negativnom uticaju na moralni poredak brojnih naroda. Rat je toliko duboko uticao na način života i na sve ljudske postupke i propuste da će se mnogi – posebno ako su rat jače osetili – osetiti pozvanim da ostave potomstvu pisani trag svojih znanja i iskustava, a i da im pri tome i daju savete za budućnost.

Imao sam priliku da vreme u kom se ovaj rat pripremao provedem u „odeljenju za njegovo planiranje i projektovanje“ u Berlinu, gde sam pratio sprovođenje tih planova tokom prve dve godine rata. Mesto vojnog atašea, samo po sebi, nije toliko bitno da bi opravdalo objavljivanje knjige o ovim događajima. Ipak, u ovom ratu pojedine nacije bile su pozivane jedna za drugom na ples smrti. Njihovi predstavnici morali su godinama strpljivo čekati na fatalni poziv u predvorju svojih budućih neprijatelja. Tokom ovog čekanja, kao poznavaoi tamošnje zemlje i njenih ratnih potencijala, pozvani smo ne samo da opravdamo i objasnimo svaki veliki vojni događaj, već i da budemo dalekovidni i sposobni da na vreme predvidimo opasnost koja može zadesiti naše zemlje. Pritom smo morali imati u vidu i činjenicu da pogrešno predviđanje ili procena mogu biti kobni. Zato smo se trudili da na svaki način pomognemo jedni drugima da se izborimo sa ovim zadatkom i da dođemo do željenog cilja.

Ma koliko to možda čudno delovalo, najveća pomoć u do-
bijanju potrebnih podataka za moja predviđanja bili su dobro poznati poroci koji okružuju svakog samodršca – poroci koje nazivamo sujeta, zavist i brbljanje. S druge strane, i sâm sam morao da odgovaram za greške i poroke sredine u kojoj sam živeo, jer sam se nakon izbijanja rata sa Jugoslavijom upoznao sa gotovo nepoznatim privatnim zatvorom šefa Gestapoa Himmlera u Berlinu. Bio je to neobičan zatvor u podrumu sedišta Gestapoa, koji je primao samo one „goste“ o kojima spoljni

svet nije smeo ništa da zna. Tokom rata je u njega dovedeno puno zarobljenika, ali je samo nekoliko oslobođeno. Bio sam jedan od njih.

To što se posle rata otkriva samo gubitnik i u njemu isključivo vide štetne stvari, zapravo je deo „dobrih“ manira i svedočanstvo „političke realnosti i veštine“. Ukoliko je neko u periodu neizvesnosti ratnog ishoda čak imao prijateljske odnose sa neprijateljom, onda on mora još više raditi na tome da dokaže da je njegovo delovanje samo odmoglo neprijatelju. Voleo bih da izbegnem ovakva „viđenja“ posleratnog perioda i da prikažem događaje onako kako su se zaista dešavali u to vreme. U isto vreme, sigurno neću biti pošteđen sumnje da sam u nekim slučajevima delovao kao prijatelj Nemačke ili čak bio poštovalac njihovih vojnih uspeha. Ipak, cilj na kraju uvek opravdava sredstva, pa su i ove slabosti i greške razumljive, nekada i opravdane. Da bih ostao objektivan, nastojaću da se oslobodim osećanja mržnje, osvete i zlobe, koji su i danas neizbežni posle nesreće koja je zadesila milione, prepuštajući radije ove osećaje drugima.

U tom periodu smo na većinu međuratnih događaja gledali znatno drugačije nego što ih vidimo danas jer su obe strane već davno otkrile svoje karte. Čak se i značaj tih događaja danas drugačije procenjuje pošto znamo kako su, na primer, uticali na protivničku stranu i samim tim na dalji tok rata. U ovim skromnim beleškama pokušavam da prikažem pojedinačne događaje i protumačim ih onako kako sam ih video tokom njihovog toka. Na ovaj način ću još jasnije ukazati na greške koje se lako mogu desiti u ovako neizvesnom poslu. Ništa nije lakše nego pisati istoriju posle rata i praviti se da si veliki strateg.

U osnovi, ova knjiga nema plemenit cilj, jer razotkriva slabosti, mane i grehe mnogih slavni muškaraca i žena, ali i kompletnih slojeva stanovništva koji su pomagali neprijatelj-

skoj obaveštajnoj službi i posredno doprineli željenom ishodu rata. Nažalost, moram da pomenem brojne, neke i ne previše uključene prijatelje i neprijatelje. Ipak, većina njih mi to neće zameriti, jer su u pređašnjim godinama ili nedugo pred kraj rata pali kao žrtve vlasti koju su rušili ili hteli da je sruše, završavajući u koncentracionim logorima ili pred sudovima svoje stranke.² Nekolicina koja je preživela i danas doživljava strašnu bedu koja je zadesila njihov narod, pa neće biti razočarani otkrićima u ovoj knjizi. Sigurno niko od njih nije hteo da naudi već samo da koristi sopstvenom narodu.

Postoji i treća grupa učesnika čija su imena usko vezana za pojedinačne događaje i njihove identitete ću neminovno prećutati. Reč je isključivo o onima koji i danas obavljaju odgovorne zadatke u svojim zemljama i svakako imaju drugačije stavove nego onda kada se rat tek spremao ili je bio u početnoj fazi. Nikako ne treba podrivati mukotrпно postignutu ravnotežu u ovom još uvek neizvesnom posleratnom periodu. Isto važi i za objašnjenja o funkcionisanju i efektima obaveštajne službe u užem smislu reči, jer ova nepopularna organizacija, po svojoj tradiciji, posle rata nikada u potpunosti ne otkriva sve svoje karte, već se radije neopaženo povlači u drugi plan. Stoga će u ovoj oblasti neminovno ostati neke praznine.

Rat predstavlja kraj jedne ere za svaki narod koji se u nje ga uključi. Da li iz njega izlazi kao pobednik ili kao gubitnik, gotovo je nebitno, jer se ratom ruši životni poredak i ginu njegovi predstavnici. Na ruševinama starog sveta stvara se novi, navodno bolji poredak za buduće generacije. Narodi uče o svojim slabostima i pokušavaju da ih otklone kako bi u budućnosti živeli srećnije, ali i da ne bi bili poraženi u sledećem

² Vauhnik aludira na sudbine antihitlerovskih zaverenika, koji su mu bili glavni informatori tokom berlinskog perioda, dobrim delom i tokom docnijih ratnih godina.

ratu. Dakle, završeni rat je dobra prilika za prikupljanje, uređivanje i korišćenje iskustva. Nova tehnička dostignuća, kao što je atomsko naoružanje, mogu promeniti lice budućeg rata, ali principi njegovog duhovnog planiranja, pokretanja, izvođenja i upotrebe i dalje će ostati nepromenjeni, onako kako su ih definisali Fon Klauzevic, Napoleon i Moltke. Izvesno je i da će obaveštajna služba, neizbežna i zastrašujuća prateća pojava svakog novog sukoba koji se sprema, morati da bira nove puteve, uzimajući pritom u obzir i iskustva iz prošlog rata. Kontraobaveštajna služba, kao ogranak obaveštajne službe u budućnosti, više pažnje će morati da posveti mentalnom i psihološkom stanju zaraćenih naroda i, na kraju, ali ne i manje bitno, baviće se preteranim brbljanjem, koje dobrim delom razotkriva i moje delo.

Drugi svetski rat je završen, a treći – kako se čini – nalazi se na početku priprema, koje se sprovode sa još većim žarom i temeljnošću od priprema poslednjeg, koji mnogi, i pored njegovog dugog trajanja, još uvek smatraju nedovršenim. Možda je upravo ovaj napor najbolja garancija da se taj rat ipak može izbeći.

Bern, na Božić 1945.

SADRŽAJ

Predgovor	5
-----------------	---

I

U susret neminovnom ratu	15
Državna poseta kneza namesnika Pavla Berlinu	25
Vojni pohod na Poljsku	36
Iskustva iz sovjetsko-finskog rata	44
Protiv Balkana ili Francuske?	52
Iznenadni napad na Norvešku	60
Pred bitkom za Francusku	71
Protiv Londona ili Pariza?	82
Vazдушna bitka nad Engleskom i planirano iskrcavanje	93

II

Da li će Nemačka u severnoj Africi preći u napad?	109
Ko će biti glavnokomandujući u severnoj Africi?	119
„Ne 160, nego 240 divizija“, rekao mi je Gering	130
Prvi zaverenici u Nemačkoj	141
Zašto su okupirane Rumunija i Bugarska?	153
Nemačko liferovanje oružja susedima	164
Gebelsovo brbljivo okruženje, stranačka nomenklatura i aristokratija	175
Nemačko ratovanje i partizani	188
O ovom izdanju	199
Hronologija života Vladimira Vauhniku	203
Registar imena	207